

Formulace cílů a výzkumných otázek
Sběr dat: rozhovory
Návod k rozhovoru
Informovaný souhlas

25. 3. 2020, Kurs „Kvalitativní výzkum“
Eva M. Hejzlarová, Ph.D.

1

Formulace cílů a výzkumných otázek:
chyby

- Je rozdíl mezi výzkumnými otázkami a otázkami v rozhovoru
- Ptání se na faktory
- Přemýšlení v „proměnných“
- Ptání se v dichotomiích

2

Formulace cílů a výzkumných otázek:
chyby

- *„Kvalitativní výzkum je aktivitou, která staví pozorovatele do světa (nestojí „vně“). Kvalitativní výzkum sestává z praktik, které svět, v němž se pozorovatel nachází, zviditelňují, a to prostřednictvím polních poznámek, formálních i neformálních rozhovorů, fotografií, nahrávek nebo zpráv (o světě). Lidé věnující se kvalitativnímu výzkumu studují jevy v jejich přirozeném prostředí ve snaze porozumět nebo interpretovat dané fenomény tak, jak jim lidé rozumějí a jaké významy jim přiřkládají.“*
- Perspektiva „mimozemšťana“

3

Formulace cílů a výzkumných otázek

- Účast ve volbách
 - Cílem je popsat voličskou zkušenost generace lidí narozených v 60. letech a porozumět jí
 - VO: Jakou roli hraje v narativu dospívání v socialismu?
 - VO: Jakou roli hrají v narativu 90. léta?
 - (anebo jen:) Jaká je voličská zkušenost někoho?
 - Cílem je porozumět významu voleb pro voliče ANO/KDU-ČSL/SPD.
 - VO: Jaký význam mají pro voliče ANO/KDU-ČSL/SPD volby?

4

Formulace cílů a výzkumných otázek

- Cizí jazyky
 - Cílem je porozumět znalosti cizích jazyků jako součástí identity „dobrého občana“
 - VO: Je znalost cizích jazyků rámována jako morální selhání? (Pokud ano, tak jakým způsobem?)
 - Cílem je porozumět lpění na národním jazyku u národnostních menšin
 - VO: Co znamená národní jazyk pro národnostní menšiny v Česku?

5

Formulace cílů a výzkumných otázek

- Koronavirus
 - Cíl: Porozumět vnímání pandemie koronaviru ve vybraných českých institucích/médiích/skupinách obyvatel.
 - Jak je vnímána pandemie koronaviru...?
 - Jak lidé vnímají omezení volného pohybu v souvislosti s koronavirem?
 - Jak lidé vnímají opatření vlády...?

6

Možnosti pro vaše rozhovory

- Účast ve volbách: cílem je popsat voličskou zkušenost někoho a porozumět jí.
 - VO: Jaká je voličská zkušenost X (té a té skupiny)?
- Cizí jazyky: cílem je porozumět znalosti cizích jazyků jako součástí identity „dobrého občana“.
 - VO: Je znalost cizích jazyků rámována jako morální selhání? (Pokud ano, tak jakým způsobem?)
- Koronavirus: cílem je porozumět vnímání pandemie/opatření vlády určitou skupinou.
 - VO: Jak je pandemie koronaviru vnímána určitou skupinou?

7

Rozhovory

8

Koho se ptáme?

- Takoví, aby jejich výpověď dokázala posunout naše hledání odpovědi na výzkumné otázky
- Terminologie: Respondent/informační partner/komunikační partner
- Počet závisí na výzkumném problému
 - Nasycený vzorek?

9

Typy rozhovorů

- Strukturovaný rozhovor (princip dotazníku)
- Polostrukturovaný rozhovor (rozhovor pomocí návodu)
- Nestrukturovaný rozhovor (volný rozhovor, neformální rozhovor, narativní rozhovor)

10

Scénář (návod) rozhovoru

- Kroky:
 - Na co se chci ptát? Co chci zjistit?
 - Formulace otázek – jasné? nejsou příliš sugestivní? Ideálem jsou otevřené otázky, které povzbuzují k odpovědi... Je možné testovat...
 - Strukturovat otázky: dramaturgie rozhovoru
 - na úvod icebreakers, otázky snazší, zahřívací, hlavní, k závěru, kdy opadá pozornost, otázky zajímavější...
- Ideální je do scénáře zařadit i představení a jako poslední zařadit otázku „Je něco na co jsem se nezeptal/a a Vy to považujete za důležité? Jak byste to shrnul...“ Poděkovat.

11

Vedení rozhovoru

- Předem a pravdivě informovat o délce a nahrávání
- Připravenost, klid
- Vyjadřovat zájem (řeč těla)
- Neukvapovat se, počkat si na odpověď
- Dobré odpovědi zaznívají po skončení rozhovoru
- Mít po ruce papír a tužku
- Jistit se dvěma nahrávacími zařízeními

12

Informovaný souhlas

- Funkce?
- Informovaný souhlas – handout (na moodlu jako materiál)

13

Úkol

- Domácí úkol individuální č. 1:
- Na základě výzkumného cíle a výzkumných otázek formulujte **návod k rozhovoru**.
- Obsahem má být nejen sled okruhů a konkrétních otázek, ale také **specifikace osoby**, kterou budete dotazovat. K návodu připojte také **návrh informovaného souhlasu**.
- Pokud nad vypracováním úkolu vzniknou nějaké otázky či pochybnosti, neváhejte je do textu napsat. Výsledný text nesmí mít méně než 1,5 normostrany.
- Termín: pondělí 30. březen, 9:00.

14